

FITTING ABST RACTIO NO14

Hrvatski paviljon na
14. Venecijanskom bijenalu
arhitekture – la Biennale
di Venezia

Izbornica

Karin Šerman

Voditeljica projekta

Sanja Cvjetko Jerković

Zamjenik izbornice

Igor Ekštajn

Autorski tim

Zrinka Barišić Marenić, Melita Čavlović, Igor Ekštajn, Nataša
Jakšić, Mojca Smode Cvitanović, Marina Smokvina, Karin Šerman

Istraživanje i produkcija materijala

Marija Barović, Ana Bedenko, Mislav Kuzmanić

Suradnici

Nikola Brlek, Aleksandar Matijašević, Marko Mihaljević,
Dino Mišković, Karlo Seitz, Matija Solomun, Sven Sorić,
 Hrvoje Spudić, Josip Galić

Postav izložbe

Igor Ekštajn, Kristina Jeren, Simon Morasi Piperčić

Grafički dizajn

Đukićpavlović

Pod pokroviteljstvom

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske

Uz potporu

Grad Zagreb

Organizacija

Udruženje hrvatskih arhitekata

Izvedba

IMKIN Herceg (konstrukcija), Priggin (svjetlo), Signum Max
(izložbeni paneli)

Kontakti

fittingabstraction.com

FITTING ABSTRACTIO NO14

Hrvatski paviljon na
14. Venecijanskom bijenalu
arhitekture – la Biennale
di Venezia

Fitting Abstraction prezentira hrvatsku arhitekturu 1914.-2014. Nastup prati bijenalskim raspisom definirani vremenski okvir i odgovara na zadanu temu – apsorpciju moderniteta u proteklome stoljeću. U svom problemskom sloju nastup odgovara na apostrofrano pitanje opstanka kategorije nacionalnog arhitektonskog identiteta u uvjetima globalizirajućeg moderniteta. U Hrvatskoj je dvadeseto stoljeće obilježeno ranim nastupom i uvjerljivim kontinuitetom arhitekture funkcionalizma i internacionalnog modernizma, kao izraza upravo toga progredirajućeg moderniteta. No, ne samo da taj lokalno prihvaćeni modernizam nije ugrozio neki prethodni čitki i amblematični nacionalni arhitektonski identitet, nego je upravo modernizam, s apstrakcijom kao svojom dominantnom konceptualnom i formalnom odrednicom, pomogao konstrukciji i uspostavi te ključne a osjetljive kategorije. Arhitektonski modernizam u našim se prilikama tako potvrđuje kao legitimni nositelj dimenzije lokalnog arhitektonskog identiteta, koji u bitnom informira i usmjeruje čitavu daljnju arhitektonsku praksu i produkciju. Ova se izložba stoga posvećuje proučavanju, otkrivanju i prezentiranju okolnosti i evolucije ovih kompleksnih procesa.

Iz tog se razloga izložba ne fokusira na neke izdvojene povijesne epizode protekloga stoljeća, niti na pojedine opuse, autore, tipologije ili primjere. Umjesto toga, cilj joj je zahvatiti što širi raspon uvida u čitavim stotinu godina i vidjeti što jedan takav integralni pogled pruža u pogledu razumijevanja oslovljenih složenih procesa. Tako usmjereno, istraživanje

izlučuje osam specifičnih arhitektonskih tema, prepoznatih kao specifične arhitektonske vrijednosti koje u našoj arhitekturi uvjerljivo perzistiraju kroz čitavo sagledano stoljetno razdoblje. Upravo te zaživjele arhitektonske vrijednosti i kvalitete predstavljaju glavne eksponate ove bijenalske izložbe.

Premda su sve od njih neupitno obilježene apstrakcijom kao svojom generalnom nadsvojećom notom, svaka od njih ujedno neznatno i modificira to zajedničko konceptualno svojstvo na sebi specifičan i svojstven način. Uzete pak zajedno, one formiraju autentičnu platformu za lokalnu arhitektonsku identitetsku formaciju. Pritom je važno istaknuti da se apostrofrane kvalitete ne definiraju u pogledu njihovih eksplicitnih formalnih obilježja, nego u smislu njihovih širih prostornih, kulturnih i društvenih efekata i učinaka. I pritom su sve od njih poslovično usmjerene naoko paradoksalnom dvojakom cilju: uvjerenom promoviraju moderniteta, baš kao i istodobnom nastavljanju povijesnog kontinuiteta. A kako i same zapravo nadilaze sferu konkretnih formi, evidentno je da se razumijevanje i prakticiranje dimenzije moderniteta, baš kao i one povijesnog kontinuiteta, ovdje zapravo smješta u domenu širih učinaka, fenomena, doživljaja i osjećaja.

Osam vrijednosnih linija, kao središnjih izložbenih eksponata, su: poetička redukcija, sublimacija regionalnog, kontekstualni senzibilitet, kultura urbaniteta, generiranje društvenog, umjetničke suradnje, otvoreni sustavi i eksperiment.

Svaka od tih osam središnjih vri-

FITTING ABSTRACT REACTIO NO14

Hrvatski paviljon na
14. Venecijanskom bijenalu
arhitekture – la Biennale
di Venezia

jednosnih linija na izložbi je predstavljena sa po osam konkretnih arhitektonskih primjera. Primjeri su organizirani kronološki, na način da ravnomjerno pokrivaju cijelo moderno stoljeće i time dokumentiraju kontinuitet svake od promatranih arhitektonskih vrijednosti, bez obzira na simultanu učestalost promjena u domeni političkih, ekonomskih i ideoloških okolnosti i okvira. Primjeri pritom nisu selektirani po logici svojih formalnih sličnosti, nego po principu istih vrijednosti koje zastupaju i analgonih učinaka koje ostvaruju. Dodatno izazovno bilo je istražiti i kako promatrani primjeri te svoje priželjkivane šire društvene i kulturne ambicije postižu kroz svoje konkretne autonomne arhitektonske operacije, odnosno svoje specifične arhitektonske prakse i alate. Time se ujedno njihova disciplinarna autonomija zapravo potvrđuje i kao društveno angažirana i relevantna kategorija. Da bi to plastično i prikazao, svaki od prezentiranih arhitektonskih primjera modelira vlastitu autonomnu operaciju kojom postiže projiciranu širu kulturnu ambiciju. Te se arhitektonske operacije prikazuje kroz specifično dijagramirane makete – opipljive prikaze nematerijalnih operacija koje sami primjenjuju i provode.

Naravno da niti jedan od prezentiranih primjera zapravo ne može biti sveden tek na jednu arhitektonsku vrijednost koju njeguje, isto kao što niti jedan od njih ne može biti ograničen tek na jednu primijenjenu arhitektonsku operaciju. Štoviše, svi ovdje okupljeni primjeri dovoljno su jaki da u sebi objedinjuju i po nekoliko

apostrofiranih temeljnih arhitektonskih kvaliteta. No, u postavi ove izložbe povjerena im je zadaća da zastupaju prvenstveno jednu od ključnih formacijskih kvaliteta, odnosno da prikazuju upravo onu vrijednost u kojoj postižu svoj najsnažniji i najuvjerljiviji efekt i dojam. Na taj su način okupljeni antologijski primjeri ovdje pozvani da, u svome međudjelovanju, ispričaju priču o hrvatskoj arhitekturi koja je, u neku ruku, veća od njih samih.

Razumljivo je da je niz primjera koji predstavljaju jednu specifičnu vrijednosnu liniju mogao biti znatno duži i veći, isto kao što se mogao graditi i iz drugih primjera iz bogatog repozitorija hrvatskog modernističkog arhitektonskog naslijeđa. No ta neosporna činjenica zapravo ne ugrožava sam postavljani sustav, niti u bilo kojem smislu kompromitira njegov temeljni argument. Dapače, ta mogućnost još i dodatno potvrđuje generalnu tezu: što je više konkretnih primjera koji mogu dokumentirati specifičnu arhitektonsku vrijednost, to bolje oni dokazuju njezinu relevantnost i značaj. I nadalje, što je više vrijednosti koje mogu biti zastupljene u jednom zasebnom primjeru, to bolje on sam potvrđuje njihovu identitetski relevantnu opravdanost i snagu. Prezentacija povijesnog materijala kako je organizirana i postavljena ovom izložbom tako u stvari uspostavlja jedan otvoreni interpretacijski sustav koji može biti trajno nadograđivan, nastavljan, izmjenjivan, kombiniran i iznova istraživan. On ujedno i poziva samog promatrača da aktivno istražuje i otkriva, to jest da angažirano analizira, čita, tumači,

FITTING ABSTRACT REACTIO NO14

Hrvatski paviljon na
14. Venecijanskom bijenalu
arhitekture – la Biennale
di Venezia

i razumijeva izloženi materijal. No kako bi se moglo tvrditi da ove fundamentalne arhitektonske vrijednosti uistinu posjeduju opravdane identitetske potencijale, one bi zapravo morale biti utemeljene u samoj arhitektonskoj povijesti i tradiciji. I stoga ova izložba prodire i dalje od 1914., u potrazi za takvim povijesnim osloncima i temeljima. Drugim riječima, svaka od osam oslovljenih fundamentalnih vrijednosti arhitekture modernoga dvadesetog stoljeća u ovom postavu nalazi svoju eksplikativnu genealogiju, svoje povijesno utemeljenje i objašnjenje, koje zauzvrat nju samu potvrđuje kao operativnu i održivu trajektoriju. Ti povijesni oslonci predstavljaju tada zasebni no istodobno i čvrsto integrirani sloj izložbe. Kako bi se svi ovi složeni povijesni procesi i odnosi mogli informirano slijediti, izložba prezentira i specifično razrađenu povijesnu lentu. Uokvirena godinama 1914. i 2014., kao zadanim konturama bijenalskog istraživanja a za Hrvatsku istodobno i ključalno važnim godinama, lenta omogućava vizualno praćenje intenzivnih i dinamičnih procesa koji su se odvijali unutar tih intenzivnih stotinu godina. Lenta iznosi pregled političko-povijesnih događanja, prikaze uzastopnih radikalnih promjena društveno-političkih, ideoloških i ekonomskih okvira, te omogućava sagledavanje njihovih odnosa sa sferom arhitektonske produkcije te šireg umjetničkog i arhitektonskog diskursa. Na taj je način moguće pregledno pratiti kako turbulentni društveno-politički preokreti protekloga stoljeća nisu bitno kompromitirali kontinuitet arhitektonskih vrijednosti, izraza i uvjerenja, čime

se ponovno potvrđuje uloga usvojenog arhitektonskog modernizma kao istinski funkcionirajućeg nositelja identiteta. Glavni elementi predstojeće izložbe stoga su: osam fundamentalnih vrijednosnih linija hrvatske arhitekture protekloga stoljeća, zatim osam povijesnih oslonaca koji legitimiraju njihova identitetski relevantna svojstva, te povijesna lenta koja uokviruje te slojeve i omogućava razumijevanje oslovljenih intenzivnih dinamika i procesa.

Rješenje prostorne organizacije paviljona rukovođeno je ciljem što lakšeg praćenja ovih slojeva izložbe i razumijevanja njihovih složenih prostorno-vremenskih odnosa, pri čemu je glavna uloga dana samoj logici prostora kao sugestivnom tumaču. U svojoj pak pojavnosti, paviljonska instalacija, osim što služi kao funkcionalni okvir opisanim izlošcima i svim ostalim potrebnim pratećim segmentima, ujedno i sama stvara specifičnu ambijentalnu kvalitetu te ostvarenim prostornim doživljajem komunicira polazišnu tezu i ideju.

Hrvatski paviljon nalazi se u prostoru Arsenala, kraku Artiglierie i rasprostire se na oko 75 m².

FITTING ABSTRACTION REACTIO NO14

Hrvatski paviljon na
14. Venecijanskom bijenalu
arhitekture – la Biennale
di Venezia

Meetings on Architecture 2014 Ciklus popratnih događanja na 14. Venecijanskom bijenalu arhitekture

Hrvatski program

Nove tendencije i arhitektura: apstrakcija, ambijent, algoritam

Organizatori

Hrvatski paviljon Fitting Abstraction /
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske,
Muzej suvremene umjetnosti Zagreb, Politecnico di Milano

Autori programa

Karin Šerman, Igor Ekštajn, Vesna Meštrić, Ivo Čović

Održavanje

Venecija, Arsenale, Corderie
Petak, 8. kolovoza 2014., 10.00 – 15.00 sati

Program događanja

Panel, diskusija, izložba, dokumentarni film

U sklopu ovogodišnjeg Venecijanskog bijenala arhitekture održavat će se i niz pratećih programa. U namjeri da tu veliku međunarodnu izložbu koja ove godine traje punih šest mjeseci učine još atraktivnijom, uprava Bijenala i njezin ovogodišnji umjetnički direktor Rem Koolhaas odlučili su je popratiti nizom paralelnih događanja, u sklopu kojih je i program 'Meetings on Architecture'. Program je zamišljen kao niz seminara, panela, diskusija, radionica, manjih privremenih tematskih izložbi, projekcija filmova i sličnih sadržaja. S tim su ciljem pozvali i sve nacionalne paviljone i njihove izbornike da prijave svoje tematske programe i time konkuriraju za izbor u službeni kalendar događanja. Hrvatski

paviljon i njegova ovogodišnja izbornica, dr. sc. Karin Šerman, za taj su ciklus konkurirali s programom 'Nove tendencije i arhitektura: apstrakcija, ambijent, algoritam', oslovljavajući time postojano intrigantni fenomen hrvatske umjetničke povijesti dvadesetog stoljeća. Predloženi su program uprava Bijenale i selektor Koolhaasa odabrali i uvrstili u službeni program Bijenala.

Nove tendencije

Zagreb je u 1960-ima bio baza djelovanja utjecajnog međunarodnog umjetničkog pokreta Nove tendencije i središnje mjesto odvijanja niza njihovih utjecajnih izložbi, u nekadašnjoj Gradskoj galeriji suvremene umjetnosti. Pokret je okupljao umjetnike i

FITTING ABSTRACT REACTIO NO14

Hrvatski paviljon na
14. Venecijanskom bijenalu
arhitekture – la Biennale
di Venezia

teoretičare, ali također i inženjere i znanstvenike, posvećene eksperimentalnom pristupu umjetničkom stvaranju. Pokret se oslanjao na temeljima konkretne i konstruktivističke umjetnosti, istraživanju strukture i forme te vizualnih efekata u različitim materijalima i medijima, razvijajući pritom brojne nove vidove izražavanja, sve do programirane i kinetičke umjetnosti. Na tragu njihovog interdisciplinarnog djelovanja i preklapanja sa znanstvenim i tehnološkim inovacijama, u polje umjetnosti pionirski se tada uvodi i računalo kao novo sredstvo umjetničkog stvaranja. Bez obzira na svoje eksperimente sa strukturom i formom, pokret je ujedno bio i duboko prožet socijalnim idejama, uvjerenjem o nužnosti umjetničkog angažmana i bliske povezanosti umjetnosti i društva.

Algoritam i arhitektura

Ideja predloženog hrvatskog programa bila je apostrofirati značenje i odjeke umjetničkih istraživanja Novih tendencija za medij arhitekture, u ondašnjem vremenu i današnjem trenutku. Pogotovo se to čini važnim promotriti danas, u vrijeme pojačanog ali često i površnog korištenja računala u algoritamskom, parametrički vođenom generiranju arhitektonske forme, pri čemu socijalna dimenzija često ostaje zaobiđena i zanemarena. Ponovno aktualiziranje iskustva Novih tendencija moglo bi otvoriti i nova tumačenja pozicije arhitekture kao discipline sa specifičnim i složenim odnosom kreativne i društveno angažirane komponente.

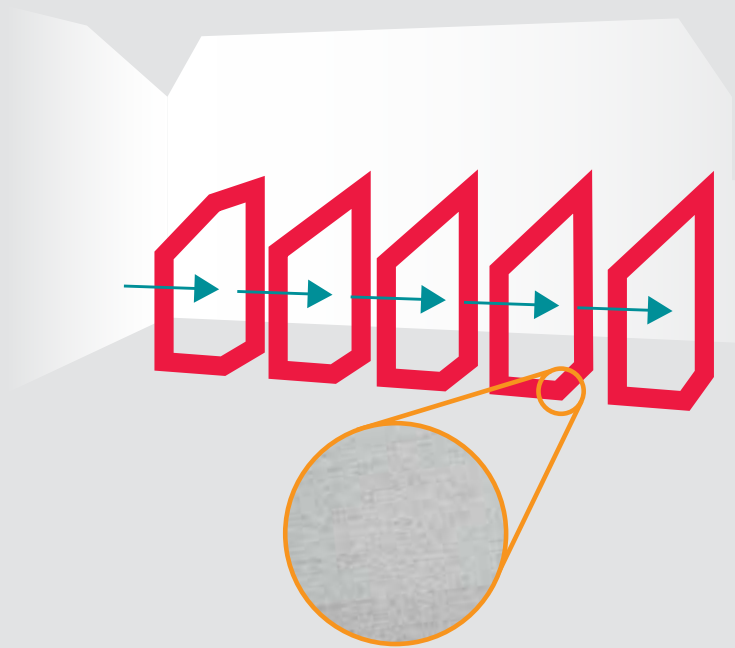
Struktura programa

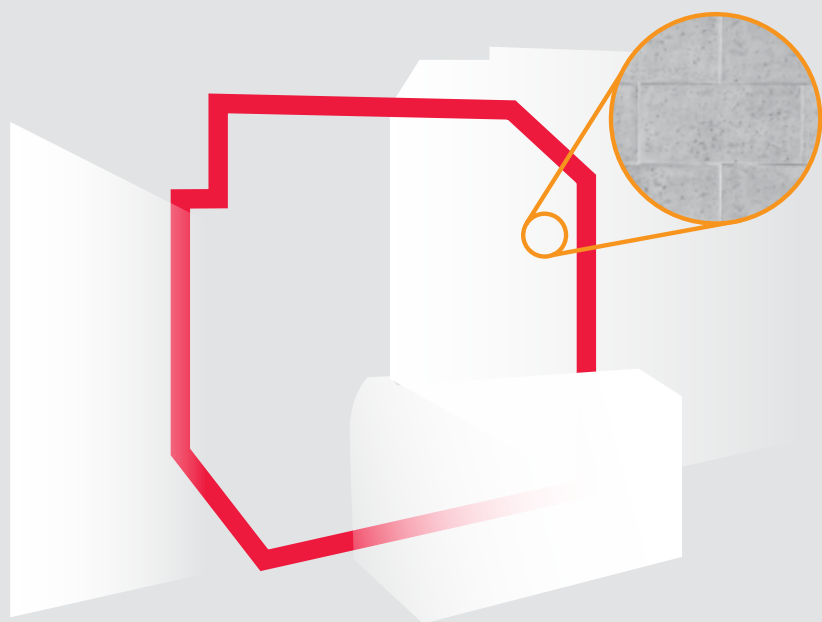
Program je definiran u formi panela na oslovljenu temu, prateće diskusije,

popratne izložbe o segmentima arhitektonskog i umjetničkog opusa hrvatskog arhitekta Vjenceslava Richtera kao istaknutog protagonista Novih tendencija, te dokumentarnog filma o pokretu Novih tendencija u produkciji Hrvatske Radiotelevizije iz 2011. godine. Program je sastavljen u suradnji Hrvatskog paviljona / Ministarstva kulture RH, s Muzejom suvremene umjetnosti Zagreb te milanskim Politecnicom.

Sudionici

U panelu će sudjelovati Jerko Denegri, kao istaknuti analitičar Novih tendencija, Margit Rosen iz ZKM-a (Zentrum für Kunst und Medientechnologie) iz Karlsruhea, Ivan Rupnik sa Sveučilišta Northeastern iz Bostona, te Francesco Poli s Università degli Studi iz Torina. Među diskutantima će, među ostalim, biti i Alessandro de Magistris, profesor arhitektonske teorije i povijesti s Politecnica di Milano, Matko Meštrović, kao jedan od ključnih teoretičara Novih tendencija, te moderatori Ivo Čović s Politecnica di Milano, Karin Šerman i Igor Ekštajn kao predstavnici Hrvatskog paviljona. Izložbeni segment o eksperimentalnom radu arhitekta Vjenceslava Richtera priprema Vesna Meštrić iz MSU-a Zagreb, voditeljica Zbirke Richter. Nakon panela bit će prikazan dokumentarni film 'Nove tendencije' produkcije Hrvatske radiotelevizije iz 2011. snimljen po scenariju Ane Marije Habjan u režiji Vladislava Kneževića. Program će se održati u prostorima Bijenala, u Arsenalima, dijelu Corderie, a na rasporedu je u vrhu ljetne sezone, u petak 8. kolovoza, s početkom u 10.00 sati.

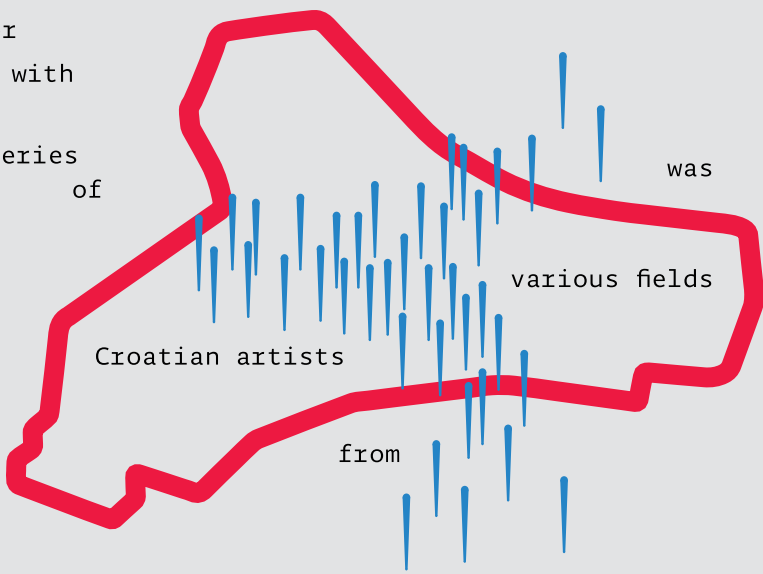

Working together

with

a series
of

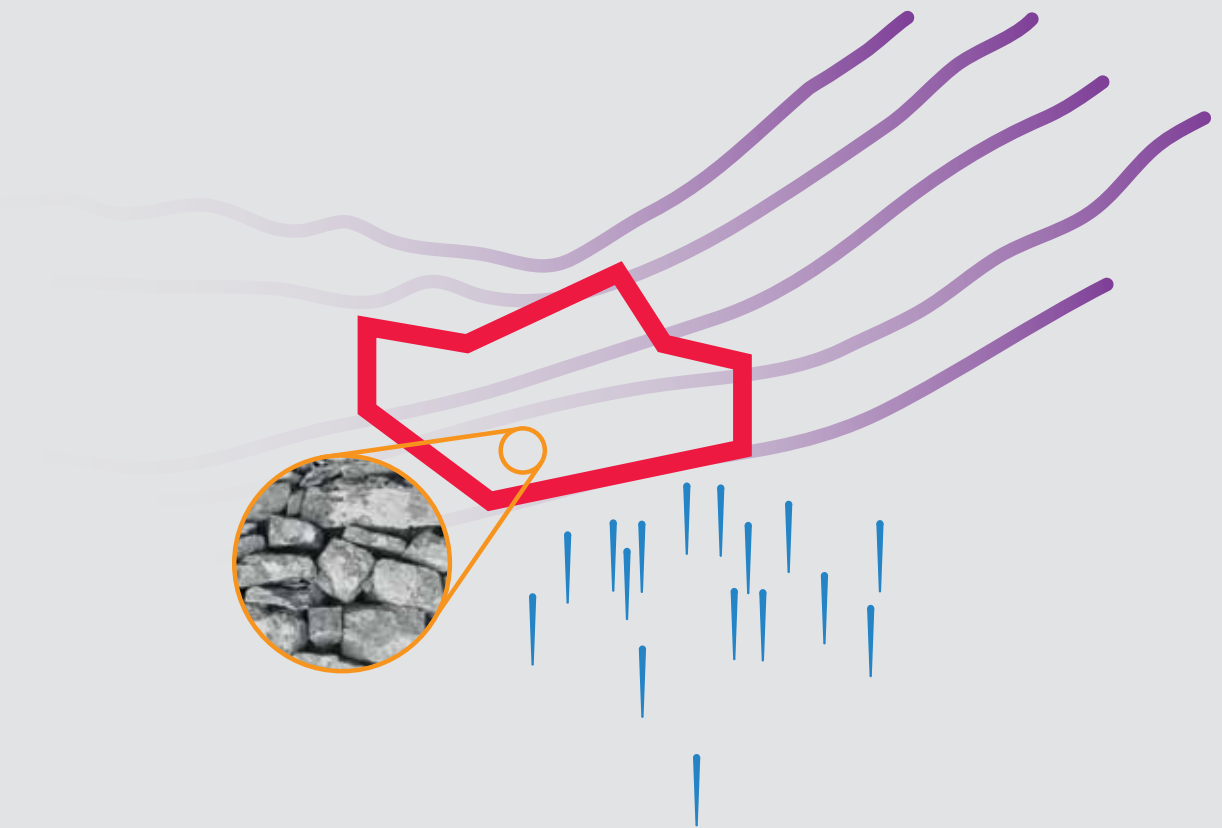
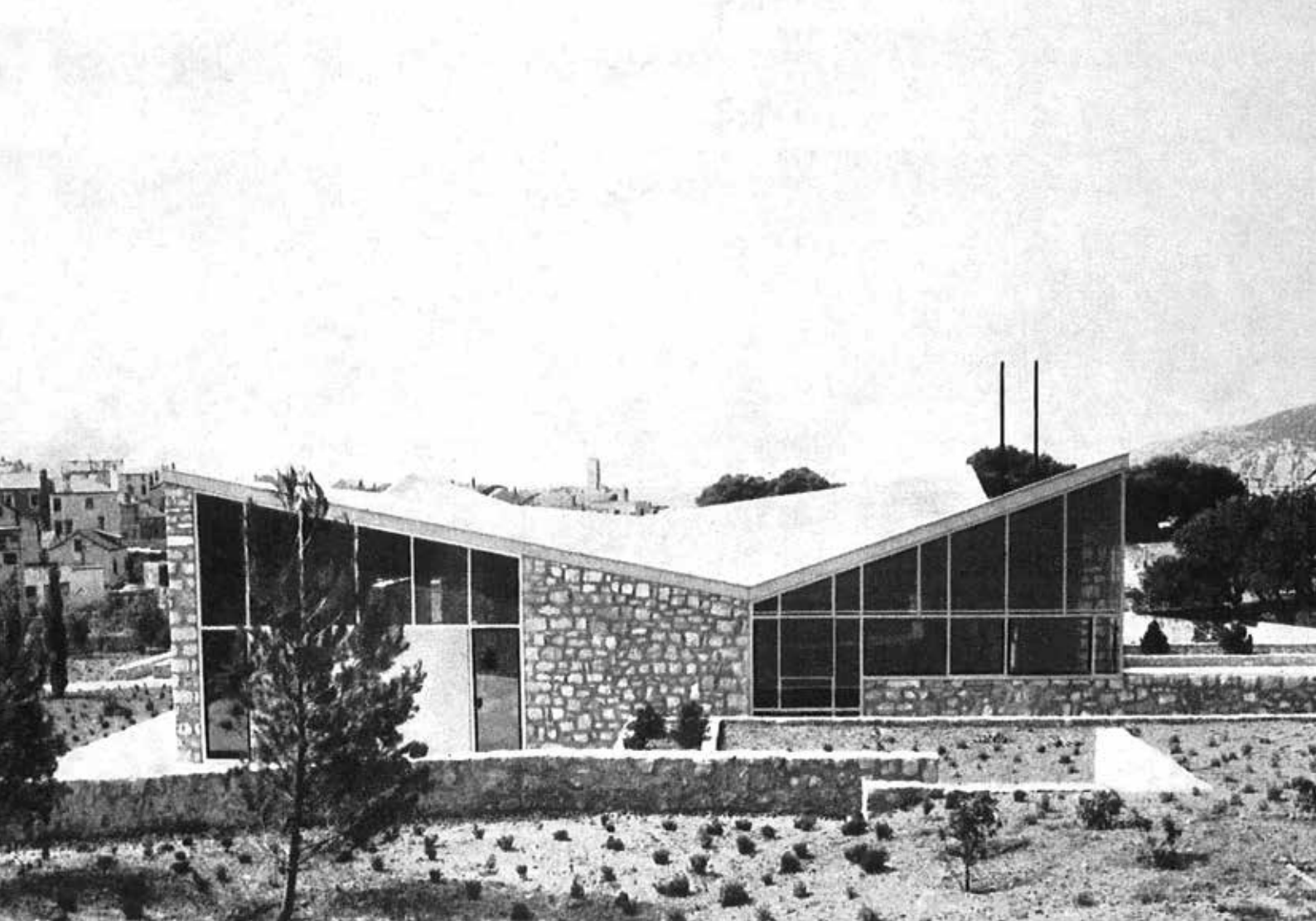
was the most
attractive
part

Croatian artists

various fields

from

of
the project.

The building

should

be as simple

taste.

as

of

the

influencing

workers'

capable

possible,

